

O bytě

Příběh Radka a Venduly, v jejichž bytě se markantně projevily manželské konflikty — Potřeby, které v bytě uspokojujeme — Osobní teritoria — Bariéry — Teritoriální značky — Rounovába v bytě.

Radek a Vendula se seznámili ve výzkumném ústavu, kde ona pracovala v laboratoři a on ve vývojové dílně. Byt dostali rok po svatbě. Nedlouho poté se jim narodila dcera. Byt měl tři pokoje. Z jednoho se stal obývací, z druhého ložnice a ze třetího pokoj pro dítě. Obývací pokoj byl průchozí, přes něj se chodilo do dalších dvou pokojů. Poměrně prostorná kuchyň sloužila jen k přípravě jídla, rodina obědvala a večerela v obývací, kde byla také křesla, knihovna, gramofon a televize. V obývacím pokoji trávila rodina většinu společného času.

Za tři roky přišel na svět syn a krátce po něm další dcera. Uplynula ještě nějaká doba a Radkovi se začalo zdát, že si ženu nevybral dobře. Myslel si o ní, že je líná, málo pořádná, že zbytečně rozhazuje peníze, vadilo mu, jak je závislá na své matce — každý večer s ní telefonovala —, vadilo mu, že se tak málo věnuje dětem, nemá tak hodnotné koníčky jako on sám — byl fotoamatér a vedl turistický oddíl. Nelíbilo se mu také, že Vendula zanedbává domácnost i sebe, že nosí ošklivé věci a nedbá o jejich čistotu. Vendula zase začala považovat svého muže za pedanta, který ji kontroluje málem na každém kroku, rozpočítává jí peníze na jednotlivé dny, žádá vyúčtování výdajů do desetníku, dětem se sice věnuje, ale je na ně příliš náročný — jak na disciplínu, tak na výsledky ve škole. Vendule vadilo, že se Radek snaží omezovat její styky s matkou a že si osobuje právo o všech důležitých rodinných věcech rozhodovat sám, aniž by se s ní radil.

Dvanáct let po svatbě bydlela rodina takto: Vendula spala na skládací lavičce v kuchyni. Dveře spojující kuchyň s bývalým dětským pokojem byly zazděny. Když se Vendula chtěla dostat k dětem, musela projít obývacím pokojem, který nyní obýval pouze Radek. Ten na Vendule vždycky vyžadoval, aby mu řekla, co dětem chce. Nalevo od obývacího bydlely obě dcery, napravo, v dalším pokoji, bydlel syn. Děti ráno snídaly v kuchyni, večer se jedlo v obývací, Vendula jedla někdy sama v kuchyni. Víkendy trávila Vendula obvykle u své matky s odůvodněním, že tam mají lepší pračku,

děti s ní nechodily. Radek a Vendula si ráno a večer vyměňovali jen pár nejnnutnějších slov. Sexuálně spolu prakticky nežili. O děti se staral převážně Radek. Učil se s nimi, chodil s nimi na výlety, dovolenou trávili bez Venduly s turistickým oddílem. V něm se Radek seznámil s Milenou, což mu dalo konečný podnět k rozvodu.

Příběh měl ukázat, jak se v bytě projeví vážný a dlouhodobý konflikt rodičů. Na druhé straně může být nevhodně uspořádaný byt sám příčinou konfliktů v rodině. Když si např. rodiče představují, že u jednoho stolu se může starší dítě připravovat do školy a mladší si zároveň hrát, přímo si konflikt objednávají.

Byt je totiž prostorem, v němž uspokojujeme dvě protikladné potřeby. Potřebu kontaktu a potřebu soukromí. Na jedné straně jsme rádi s druhými, na druhé straně si od nich potřebujeme někdy odpočinout. Každý máme svůj rytmus sblížení a vzdalování. Snažíme se ho sladit s rytmy jiných členů rodiny. I kdyby rodinu tvořily jen tři osoby, je to úkol nesnadný.

Rodina tedy potřebuje místo, nebo více míst, která by jejím členům poskytovala útočiště před ostatními, a jiné místo, nebo místa, kam by mohl každý vstupovat kdykoli se mu zamane a byl by tam vždycky vítán. Nazvěme tyto dva druhy míst osobním teritoriem a společným teritoriem. Slovo teritorium se původně používalo v souvislosti s chováním zvířat. Zvíře si jako svoje teritorium hájí svoje loviště, hnízdo, doupe, nebo jiné místo, na němž odchovává mláďata, a také místo dvoření a zásnub. Pokud do teritoria vnikne vetřelec, je „domácím pánem“ okamžitě zahrán. Domácí pán v boji obvykle zvítězí, i když je slabší než vetřelec. Ostatně fotbalistům se také lépe hraje „doma“ než „venku“. U lidí jsou vazby na teritorium podobné a stejně silné jako u zvířat.

Kromě teritoria existuje ještě jakási osobní intimní zóna, tvořená prostorem, který nás bezprostředně obklopuje. Tuto zónu si stále nosíme s sebou. Zkuste se přiblížit k člověku, kterého neznáte na vzdálenost menší než sedmdesát centimetrů. Když překročíte tuto mez, váš protějšek se bude cítit ohrožen natolik, že buď couvne, nebo na vás zaútočí. Na tuto vzdálenost je možný jen intimní kontakt nebo boj. Do osobní intimní zóny si pustíme jen rodiče, partnera, dítě nebo — nepřítele. Pokud je hranice této zóny překračována v běžném společenském styku, je chování přesně předsáno rituálem — např. podání ruky, držení při tanci. V nabitém autobuse je překročení kritické vzdálenosti vyvažováno výrazně neosobním chováním. Experimentálně bylo ověřeno, že agresivní přestupníci zákona mají tuto osobní zónu dvakrát větší než osoby netrestané.